

GÖTEBORGS UNIVERSITET
SAMHÄLLSVETENSKAP

Har gymnasielärarkåren blivit mer vänster?

Partisimpatier bland gymnasielärare i Göteborg våren 2014

Olof Yrlid

Examensarbete i Samhällskunskap, VT 14
Interdisciplinär
Handledare: Erik Vestin
Uppsatsens längd: 9435 ord

Titel: Har gymnasielärarkåren blivit mer vänster? Partisympatier bland gymnasielärare i Göteborg våren 2014.

Författare: Olof Yrlid

Kurs: Examensarbete i samhällskunskap

Omfattning: 15 högskolepoäng

Termin: VT 14

Handledare: Erik Vestin

ABSTRACT

Bakgrund: Lärares partisympatier är intressanta. Kanske främst eftersom yrkesprofessionen torde ha ganska stor möjlighet att påverka och forma elevers världsbild. Därmed även också elevers framtida partisympatier. Frågan verkar dessutom delvis ha kommit i skymundan, kanske inom pedagogiken i första hand till förmån för lusläsningar av styrdokument och propagandatendenser i läroböcker.

Syfte: Finns det en över- och underrepresentationer av vissa partier bland gymnasielärare? Går det att ta reda på om det skett en förändring över tid? Vad skulle en tänkbar sådan förändring kunna bero på? I medierna talas mycket om yrkets fallande status. Har det påverkat partisympatierna och i så fall hur?

Metod: I slutändan blev undersökningen en webbenkät som gick ut till 1072 gymnasielärare i Göteborg (9 kommunala skolor och 11 friskolor). Av dessa svarade 360 (33 %), ganska litet antal men ändå tillräckligt för att kunna dra en del intressant slutsatser. Självfallet ska man fråga sig vilka som *inte* gjorde enkäten. De fanns ett ganska tydligt bortfall av äldre lärare och därtill viss övervikt av samhällsvetenskapliga gymnasielärare. Detta har troligen ökat på antalet rödgröna sympatier.

Resultat: Den tydligaste tendensen i undersökningen var den stora rödgröna övervikten, framförallt Mp (26,5 %) och V (22 %). Även Fp var överrepresenterade (13,1 %) medan Sd (0,9 %), M (10,7 %) och S (13,1 %) var underrepresenterade jämfört med allmänheten. Det fanns en tydlig tendens att de grönröda (framförallt de gröna) var större bland yngre gymnasielärare. Mps framgångar bland yngre, framförallt bland 70-talisterna, verkar ske på bekostnad av främst S. Utöver partisympatierna gick det även att se en del andra intressanta tendenser.

1. En tydlig rödgrön överrepresentation bland samhällsvetenskapliga lärare, speciellt vänsterpartisympatier. Intressant eftersom de ämnena antagligen tar upp mest politiskt laddade frågor. Större påverkans effekt?
2. I linje med tidigare undersökningen verkar det ske en förändring bland lärarkåren i vilket ursprung de yngre lärarna har. Andelen från arbetarklassen ökar. Påverkar antagligen partisympatiserandet i den rödgröna riktningen. Kan vara en följd av statusdebatten.
3. Gymnasielärare som sympatiserar rödgrönt visade sig vara mer öppna med vad de röstar på för sina elever. Framförallt vänsterpartisympatisörer.

Sökord: Gymnasielärare partisympatier röstar ideologi propaganda indoktrinering kris profession objektivitet miljöpartiet 2014 lärare.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Syfte	5
1.2. Tidigare forskning.....	7
1.3. Teori.....	11
1.4. Frågeställning.....	14
2. Metod	14
2.1. Bortfallsanalys	15
3. Resultat	19
3.1. Ålderstendenser, bakgrund, kön och upplevda partisympatier.....	21
3.2. Samhällskunskapslärare = Vänsterpartist	23
3.3. Öppenhet och styrdokument	24
3.4. Sammanfattning	26
4. Diskussion	27
4.1. Personligt slutanförande.....	28
4.2. Förslag till vidare forskning.....	29
5. Referenser	30
Böcker	30
Uppsatser.....	31
Artiklar	31
Bilagor	
Bilaga 1. Svarsfrekvens bland de tjugo skolorna i undersökningen	
Bilaga 2. Procentsiffrorna från diagrammen	
Bilaga 3. Mejl till gymnasielärare	
Bilaga 4. Frågorna i enkäten	

Figur- och tabellförteckning

Figur 1. SOM-undersökning, bästa parti bland lärare och allmänheten 1996-2005 (%). Sid 9.

Figur 2. Partisympatier hos lärare inom olika lärarfack 2010 (%). Sida 10.

Figur 3. Maktfördelning inom läraryrket sida. Sida 12.

Figur 4. Antal svarande lärare fördelat efter födelsedecennier och skolors huvudmannaskap. Sida 17.

Figur 5. Ämneindelning bland svarande gymnasielärare. Sida 18.

Figur 6. Partisympatier bland gymnasielärare i Gbg och allmänheten maj 2014. Sida 19.

Figur 7. Tabell över gymnasielärares partisympatier efter födelsedecennier (%). Sida 21

Figur 8. Vilket hem gymnasielärare vuxit upp i efter födelsedecennier. Sida 22.

Figur 9. Partier gymnasielärare i Göteborg tror är över/underrepresenterade (%) Sida 23.

1. Inledning

Frågan hur gymnasielärarkåren partisympatiserar är känsligt. Man kan också fråga sig om den överhuvudtaget är relevant att ställa. En person som partisympatier fick stor betydelse för var Richard Jomshof. Fram till 2006 jobbade han som gymnasielärare i bl.a Lund och Växjö. Han undervisade i samhällskunskap, geografi och psykologi och blev alltid uppsagd eftersom han var aktiv sverigedemokrat. Uppsägningarna motiverades ofta med att Richard på sin fritid var redaktör för SD-kuriren, där sattes rubriker som ”*Ännu en afrikan bakom överfallsvåldtäkt i Karlstad.*” Personer som sätter sådana rubriker borde enligt mediekritiker inte få arbeta som gymnasielärare. Problemet i det här fallet var att Richard rent yrkesmässigt skötte sig väldigt professionellt i sin undervisning. Han hade stöd både från elever och styrdokument. Att då som rektor motivera en uppsägning blir svårt.¹ Den här uppsatsen kommer i först hand inte granska vad man får och inte får göra enligt styrdokumentet. Istället ska vi undersöka hur partisympatierna hos Göteborgs gymnasielärarkår ser ut. Det utifrån en webbenkät som skickades ut till ett urval av Göteborgs gymnasielärare. Resultatet därifrån kommer även vävas samman med en mer öppen fråga, går det att se en ideologisk förändring av kåren över tid?

Richard Jomshof sitter idag i riksdagen för SD och är deras rättspolitiska talesman.

1.1. Syfte

Huvudsyftet, hur gymnasielärare i Göteborg partisympatiserar, blir intressant först då de ställs i relation till hur allmänheten sympatiserar. Det är då man kan avläsa ifall några partier märker ut sig hos lärarkåren, ifall det finns en *under-* eller *överrepresentation*. Det ska också

---

¹ Orrenius, Niklas, (2006), *Sparkad för sina åsikter*, Sydsvenskan 19 september 2006, www.sydsvenskan.se, 6 maj 2014.

klargöras att uppsatsen är interdisciplinär och sträcker sig mellan statsvetenskap och pedagogik. Statsvetenskap i form av skolan som byråkratisk förvaltning, pedagogik i hur lärares ideologiska hemvist skulle kunna påverka undervisningen.

Följdfrågan om partisympatier bland lärare förändrats över tid blir väldigt svår att besvara. Allra mest eftersom uppsatsen bara bygger sitt resultat på en regional enkätundersökning för en storstad. Detta problem kommer diskuteras mer i metoddelen. En annan faktor som försvårat är att det, tvärtemot vad många tror, finns väldigt få historiska och nutida källor över hur lärarkåren (framförallt gymnasielärare) över tid partisympatiserat. Det är något som i sig är väldigt intressant. Inte minst i ljuset av all den enorma energin inom kåren som lagts på att finna indoktrinering och propagandatendenser i styrdokument och läroböcker.² Vad en del lärare, och inte minst den pedagogiska forskningen, verkar ha bestämt sig för att styrdokumentet har större påverkan på lärarkåren än lärares enskilda personliga erfarenheter och uppfattningar. Mot denna idé kommer denna uppsats att argumentera. Som sista punkt är frågan om lärares partisympatier intressant utifrån frågeställningen om lärare i högre grad är politiskt aktiva än gemene man, något vissa källor visat prov på.³

Kollegiet vid Norra Reals läroverk, Stockholm (början på nittonhundratalet).⁴

² Tex Tingsten, Herbert, (1969), *Gud och fosterlandet, studier i hundra års skolpropaganda*, Norstedt och söner, Stockholm.

³ Richardsson, Gunnar, aktuellt kapitel Marklund, Sixten, (1992), *Ett folk börjar skolan*, Allmänna förlaget, Stockholm, s 148.

⁴ Sahlin, Sven, (2010), *Lärarnas riksförbund*, www.lararnashistoria.se, s 2.

1.2. Tidigare forskning

Innan vi börjar granska de få tidigare undersökningar som gjorts över hur lärarkåren partisympatiserar är det rimligt att granska hur de historiska förutsättningarna för gymnasielärarkåren förändrats. Varför? Jo, eftersom ett tänkbart skifte i hur gymnasielärare sympatiserar skulle kunna knytas till sådana förändringarna. Något vi också ska väva in är de omdebatterade siffrorna över en förändring som skett bland de personer som söker sig till gymnasieläraryrket. Även det skulle kunna ha påverkat partisympatistatistiken.

I dagens skoldebatt talas det mycket om kommunalisering, friskolereformer och valfrihet i skolan. Låt oss då inte glömma den allra största skolreform som genomfördes i Sverige på 1900-talet. Införandet av enhetsskolan. Fram till 60-talet var den svenska skolan uppdelad i flera separata utbildningssystem. Dagens gymnasieskolor är till större del sprungna ur anrika ganska småskaliga läroverk där lärarna hade hög status och undervisade barn från privilegierade hem. På basis av folkskolekommissionens utredning från 1946 bestämdes att läroverken skulle bli gymnasium. De skulle byggas ut och öppnas så även begåvningsreserven skulle kunna läsa vidare. Att införa och implementera visionen tog bortåt tjugo år.⁵ Varför tog det sådan tid? Jo, på grund av det stora motstånd som fanns från läroverkslärarna. De befarade att status och lön skulle sjunka då deras antal behövde utökas.⁶

Läroverkslärarna kom inte alltid så bra överens med folkskollärarna. Bland annat på grund av att folkskollärarna stödde förslaget om enhetsskolan vilket även socialdemokraterna gjorde. Folkskollärarna hade läst på seminarier och kom i högre utsträckning från arbetar- eller landsbygdsbakgrund, majoriteten var kvinnor.⁷ Av de 110 folkskollärare som suttit i riksdagen mellan 1900-1970 tillhörde över nittio procent antingen S eller Fp (med helt jämn fördelning sinsemellan).⁸ Läroverksläraren däremot ”... var en statlig ämbetsman med lång akademisk utbildning [...] rekryteringen till yrket skedde från de borgliga skikten.”⁹ Vad som inte specificeras närmare är ifall det bland läroverkslärarna även fanns en större andel borgerliga partisympatisörer än hos folkskollärarna. Ansatser till att försöka ta reda på detta görs aldrig bland källorna.

⁵ Rothstein, Bo, (2010, första upplaga 1986), *Den socialdemokratiska staten*, Arkiv Förlag, Lund, s 103, s 185.

⁶ Rothstein, (2010), s 195, s 215.

⁷ Persson, Sofia, (2008) *Läraryrkets uppkomst och förändring*, Göteborgs universitet, s 156.

⁸ Richarsson, (1992), s 158.

⁹ Persson, (2008), s 161.

I och med att enhetsskolan tillslut infördes växte läroverkskåren enormt (på grund av större antal utexaminerade till följd av stora barnkullar efter kriget, även tack vare nyrekrytering från tidigare folkskollärare). Medlemsantalet i Läroverkslärarnas Riksförbund (nuvarande Lärarnas Riksförbund) ökade från 6000 lärare 1950 till 16400 1962.¹⁰ Fick denna kraftiga tillökning någon inverkan på kårens partisympatier?

Bo Rothstein har skrivit boken ”*Den socialdemokratiska staten.*” I den menar han att gymnasielärarkåren sociala sammansättning överlag *inte* förändrades i och med införandet av enhetsskolan. Han använder delvis det som förklaring till varför den nya skolans resultat inte blev bättre än väntat. Även om andelen som studerade vidare ökade på 60- och 70-talen bestod nämligen klassklyftorna i utbildningssystemet. Rothsteins bok sträcker sig bara en bit in på 80-talet.¹¹ Synd eftersom det därefter blir dags för ett decennium sprängfyllt med skolreformer. 90-talet blev tiden för decentralisering, kommunalisering, fria skolvalet och friskolereformen. (Reformer som alla hade de gemensamt att de inte direkt testades som enhetsskolan gjordes i årtionden, nittioalets reformer präglades kanske snarare av att de alla hastades igenom.)

90-talets skolreformer har enligt många kritiker satt en ny prägel på läraryrket, de har även beskylls för att ha orsakat skolans sjunkande resultat. I de sjunkande resultaten kan vi väva in Bertilsson, Börjesson och Broady som forskat om rekryteringen till lärarkåren. En trend de ser under 90-talet är att andelen ämneslärare från arbetarklassen ökar. Vad som därtill oroar forskarna är att de sökande lärarekryterna i mindre utsträckning har höga betyg eller intagningspoäng från högskoleprov. Andelen lärare som kommer in med låga betyg blir fler. Problematiken kopplas till en *tänkt minskning i status* hos lärarkåren.¹²

Något annat Bertilsson, Börjesson och Broady ser i siffrorna är en *feminisering*, yrken med många kvinnor tenderar att ha lägre status och lön.¹³ Läraryrket (speciellt de lägre åldrarna) har i och för sig alltid rymt många kvinnor. Tendensen till feminisering som Bertilsson ser hos gymnasielärarna är därtill ganska liten. Från att sex av tio samhälls- och

---

¹⁰ Carle, Thomas, m.fl. (2000), *Lärarnas riksförbund 1884-2000*, Informationsförlaget, Stockholm, s 138.

¹¹ Rothstein, (2010), s 203, s 106.

¹² Emil Bertilsson, Mikael Börjesson & Donald Broady, (2008), *Lärarstudenter. Utbildningsmeriter och social bakgrund 1977-2007*. SEC Report No 45, nov. 2008 s 4.

¹³ Richarsson (Marklund), (1992), s 143.

naturkunskapslärare varit män blir istället sex av tio kvinnor. Hos språklärarna är den kvinnliga överrepresentationen, fyra av fem, stabil över tid.¹⁴

Vad som är intressant med förändringen av socioekonomisk bakgrund och kön hos gymnasielärarekryterna är ifall det även skulle kunna påverka vilka partier lärare sympatiserar med. Kvinnor och personer med arbetarklassbakgrund röstar statistiskt sett i större utsträckning på de ”rödgröna” partierna.¹⁵ Från slutet av nittonhundratalet går det att finna SOM-undersökningar över hur lärarkåren partisympatiserar. Visserligen inberäknat grundskol- och universitetslärare men ändå. Siffrorna vissas här nedanför i tabellen. Enskilda partier skiftar en del år från år även om blocken överlag är ganska stabila. Trots skiftningar ser man att V, Mp och Fp innehar en konstant marginell överrepresentation hos lärarkåren i jämförelse med kontrollgruppen. Kd är till viss del överrepresenterat, C lite upp och nergående. De partierna med stor underrepresentation över tid är S och M. Raden längst ner i tabellen innehåller den antagligen mest intressanta iakttagelsen. Fram till 04/05 var lärarkåren konstant lite mer borglig än allmänheten. Därefter började det hända någonting.¹⁶

Figur 1. SOM-undersökning, bästa parti bland lärare och allmänheten 1996-2005 (%)¹⁷

	96/97		98/99		00/01		02/03		04/05	
	Lärare	Allmän	Lärare	Allmän	Lärare	Allmän	Lärare	Allmän	Lärare	Allmän
V	16	11	16	14	15	14	11	9	13	7
S	21	33	23	34	32	36	31	40	30	36
MP	10	9	9	6	5	4	6	5	9	5
C	7	6	5	4	4	5	6	7	8	7
FP	10	6	10	5	8	4	24	14	14	10
KD	4	4	19	12	14	12	10	8	6	5
M	30	28	17	24	20	23	11	14	17	26
ÖVR PARTI	3	4	1	2	2	3	2	3	3	5
ANTAL	186	5220	350	5257	390	5181	401	5412	402	5185
SVAR										
S+V+MP	47 %	53 %	48 %	54 %	52 %	54 %	48 %	54 %	52 %	48 %

Vi får komma ihåg att SOM-undersökningen innehöll en väldigt bred definition av lärarkåren (den inkluderade grundskolelärare och universitetslärare), vi är i första hand intresserade av

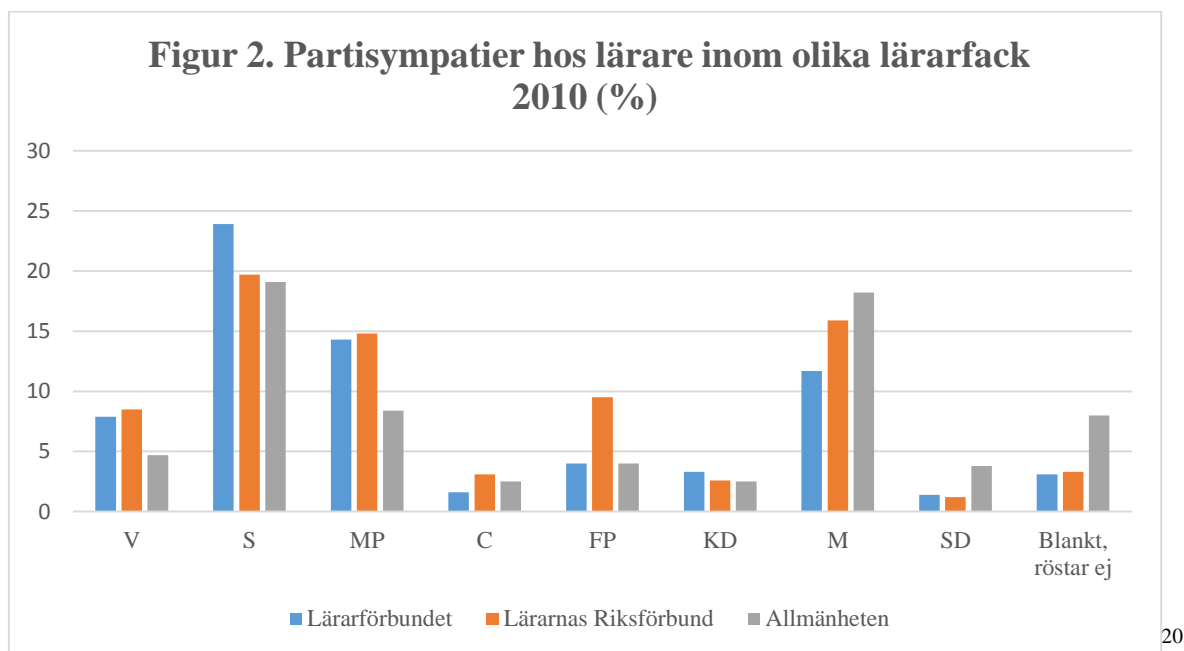
¹⁴ Bertilsson, (2008), s 4.

¹⁵ Hagevi, Magnus, mfl. (2011), *Den svenska väljaren*, Borea, Umeå, s 304 & s 208.

¹⁶ Antoni, Rudolf, (2005), *Lärare i siffror 1996-2005*, SOM-institutet, Göteborgs universitet, s 6.

¹⁷ Antoni, (2005), s 6.

gymnasielärarna. Båda lärarfacken är noga med att vara partipolitiskt neutrala, ändå slank det i februari 2010 igenom en undersökning utförd av Orvesto Konsument gjord bland läsarna av de olika lärarfackens tidningar. Andelen svarande lär ha varit 68 % från *Lärarnas tidning* (Läraryrket, LF) och 75 % från *Skolvärlden* (Lärarnas Riksförbund LR)¹⁸. I den undersökningen (figur 2) ser vi till en början att båda lärargrupperna tydligt blivit mer vänster än allmänheten, det i ljuset av den sex år tidigare SOM-undersökningen (som i och för sig även innehöll universitetslärare). Vi ser även att LF är lite mer rödgrönt än LR (även om V, S och Mp har högre procent hos LR än hos allmänheten). De intressanta skillnaderna mellan förbunden är att Fp ter sig betydligt vanligare bland LR-lärarna. Även M är större hos LR-lärarna (men ändå underrepresenterade i förhållande med allmänheten). S är mindre bland LR-lärarna jämfört med LF men ändå ganska lika i förhållande till allmänheten. En sista tydlig tendens är att båda lärarfacken inte sympatiserar med Sd på samma sätt som allmänheten.¹⁹

Kan vi hitta förklaringar till varför siffrorna ser ut som de gör? Utifrån Bertilsson, Börjesson och Broadys siffror vet vi att sökande till gymnasieläraryrket i högre utsträckning kommit från akademiker och tjänstemannahem än grundskolelärarna.²¹ Personer med högre och längre

¹⁸ Alagic, Zoran, (2010), *Politik och lärare*, 26 augusti 2010, lärarnas riksförbund bloggar, www.lrbloggar.se/zoran/politik-och-larare, 8/5 2014.

¹⁹ Lindgren, Karin, (2010), *Så röstas landets lärare*, lärarnas tidning nr 12 2010, s 29. De exakta procentsiffrorna finns som bilaga.

²⁰ Lindgren, (2010), s 29.

²¹ Bertilsson, (2008), s 12.

utbildningskapital röstar i större utsträckning på borgerliga partier.²² Eller? Även om ursprung och högre utbildning spelar in påverkar även vilken inriktning man läst. Enligt Jormfeldt har alliansen en övervikt inom utbildningsområden som rör pengar (ekonomi, handel, administration, hotell, service) och området teknik (industri, jordbruk, naturvetenskap, matematik och data). Även en knapp majoritet inom kategorin idéer (humaniora, kultur, media, reklam, samhällsvetenskap, juridik, design). Den rödgröna majoriteten infaller inom kategorin människor (hälso- sjukvård, pedagogik, socialt arbete, omsorg och psykolog) och inom den allmänna inriktningarna (yrkesrelaterade).²³

Kontentan blir följaktligen att gymnasielärare hamnar lite mittemellan alla utbildningsområden, de återfinns i kategorin människor (pedagogik) och borde då partisympatisera rödgrönt. Fast om man då undervisar som naturkunskapslärare är man samtidigt i den mer alliansbetonade kategorin teknik. Vad man skulle kunna vänta sig är en tänkbar skillnad mellan lärare med olika ämnesinriktningar. Läraryrkets status kan i och för sig också spela in. Personer som studerat ekonomi och har borgliga sympatier har antagligen större löneincitament att bli ekonom än att bli ekonomilärare. Att just Mp, V och Fp skulle vara överrepresenterade bland gymnasielärare är inte så konstigt enligt Jormfeldt. Dessa partier är nämligen överrepresenterade bland folk med högskoleexamen.²⁴ Angående lärarsympatier i nutid hade lärarnas tidning den 5 februari 2014 en artikel med rubriken ”*Vänstern vinner valet om lärarna får bestämma*”. I artikeln presenterades nya siffror från Orvesto som jämför gemene mans partisympatier med lärarkårens. Siffrorna är lite svårpreparerade. Konstateras görs dock att 40,2 % av lärarna definitivt skulle rösta på de rödgröna mot 18,7 % på alliansen. Mp och V har höga siffror och så även Fp. Även 2014 får Sd betydligt lägre andel sympatisörer hos lärarna än hos allmänheten.²⁵

1.3. Teori - Styrdokumentens makt och begränsningar

Hur ska man definiera lärarkåren? Rent byråkratiskt är den mest träffande beskrivningen troligen en ”professionalistisk yrkeskår”. En yrkesutövning där det inte till fullo går att detalj- och regelstyra verksamheten uppifrån. Som konsekvens av detta har ganska många beslutsfattande moment överlåtits åt de enskilda lärarna. De professionella yrkeskåren står i

²² Hagevi (aktuellt kapitel Johanna Jormfeldt), (2011), s 219.

²³ Hagevi (Jormfeldt), (2011), s 221.

²⁴ Hagevi (Jormfeldt), (2011), s 223.

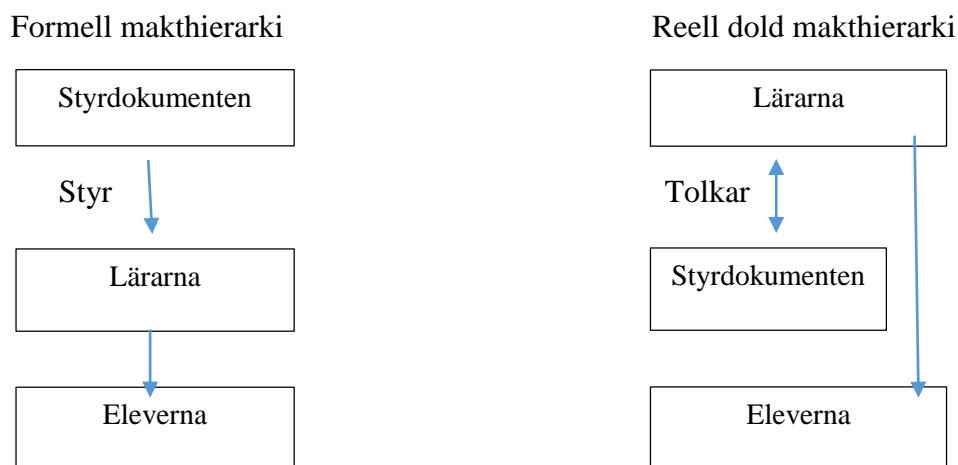
²⁵ Jällhage, Lenita, (2014), *Vänstern vinner valet om lärarna får bestämma*, Lärarnas tidning 5/2 2014, <http://www.lararnasnyheter.se/> 8/5 2014.

motsats till legalbyråkratiska yrkeskår vars verksamhet till större del präglas av tydliga regler uppsatta för varje tänkbar situation som kan uppstå.²⁶

En annan likartad begreppsdefinition som passar in på läraryrket är ”streetlevel bureaucrats” som myntades av Michael Lipsky. På svenska blir det något i stil med ”gräsrotsbyråkrat” eller ”lågbyråkrat”. Med det menas statliga tjänstemän som har direktkontakt med medborgarna. En intressanta konflikt uppstår, dels mellan profession och medborgares intresse men även mellan professionen och dess styrning uppifrån. Något som därtill ytterligare försvårar är att de mål man satt upp för streetlevel bureaucrats aldrig till fullo går att uppfylla. De är snudd på ouppnåeliga, verksamheten skulle kunna byggas ut rejält och ändå inte lyckas med allt.²⁷

Det går att argumentera för att just diskrepansen och frihet inom läraryrket möjliggör för en ideologisk övertygad lärare att själv sätta sin prägel på undervisningen. ”...*modify their conceptions of the job in order to close the psychological gap between capabilities and objectives.*”²⁸ För att i mån det är möjligt förhindra en sådan utveckling finns styrdokument (läroplan och kursmål) uppifrån som ska definiera vad lärare ska lära ut. Något styrdokumentet kan kritiserar för är att målen och formuleringarna skulle vara otydliga, en som lyfter sådan kritik är Fredrik Sjögren. Han motiverar med att lärarna i slutända trots allt själva är satta att tolka och implementera styrdokumentet.²⁹ En motsägelse som jag försöker visualisera i den här figuren.

Figur 3. Maktfördelning inom läraryrket³⁰

²⁶ Rothstein, Bo, (2010), *Politik som organisation*, SNS förlag, Stockholm, s 18.

²⁷ Michael, Lipsky, (2010), *Streetlevel Bureacrats*, Russel Sage foundation, New York, s 4.

²⁸ Lipsky, (2010), s 145.

²⁹ Sjögren, Fredrik, (2011), *Den förhandlande makten*, avhandling nr 127 i serien studier i politik, Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen, s 204.

³⁰ Sammanställt av författaren maj 2014.

Figuren visar följaktligen att lärarna i och med att de själva innehar makt att tolka styrdokumentet per automatik i det dolda borde vara mäktigare än styrdokumentet. Allt utefter Sjögrens resonemang om att lärares personliga övertygelse och intuition kan vara mer avgörande än vilken läroplan som gäller. Även andra personer har lyft fram kritik mot läroplanen för att den skulle vara oklar, innehållande ”poesidelar”.³¹ Vad står egentligen i läroplanen om hur lärares politiska övertygelse kan påverka elever i klassrummet?

Några exempel från läroplanen är att föräldrar ska vara ”*förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.*”³² ”*När värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem.*”³³ Det står även att ”*Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värdena som anges i skollagen och i denna läroplan samt klart ta avstånd från det som strider mot dem.*”³⁴ Med grundläggande värden går det kanske att argumentera för att det vore oklokt att som lärare vara aktiv sverigedemokrat. Eller? Så länge läraren är professionell och objektiv i skolan borde det inte vara något problem. Förslag på hur man som lärare ska förhålla sig till ideologisk övertygelse gentemot sina elever lyser med sin frånvaro.

På vilket sätt skulle man som lärare kunna ”färga” sina elever utifrån ideologiska övertygelse? Den pedagogiska forskningen ger inget svar på frågan. Har därför tagit hjälp från historieämnets analysverktyg. Enligt historiken/journalisten Thurén finns det en del källkritiska riktlinjer man ska förhålla sig till. Det som känns mest relevanta för lärare är hur man ska förhålla sig till tendens (partiskhet).³⁵ Exempel på tendens i läraryrkets skulle kunna vara ett fall då Skolinspektionen ger en varning till en lärare som under flera år sades ha bedrivit ”propaganda” mot elevernas. Bland annat på ett prov haft en fråga där den borgliga regeringen beskyllts för att ha kört Sveriges ekonomi i botten.³⁶ Ett annat källkritiskt mål som känns relevant att diskutera är de urval av stoff som man som lärare måste göra. Eftersom kursmålen är väldigt många blir det ofrånkomligt att visa saker måste utlämnas. Kanske då med fördel sådant som strider mot egna åsikter? Styrdokumentens påstådda oklarhet, tendens

³¹ Verneresson, Folke, (1989), *Undervisa i samhällskunskap*, Studentlitteratur, Lund, s 38.

³² Lgr 11, s 8.

³³ Lgr 11, s 6.

³⁴ Lgr 11 s 8.

³⁵ Thurén, Torsten, (2005), *Källkritik*, Liber, Stockholm, kapitel 6 och kapitel 7.

³⁶ Karlsson, Stellan, (2014), *Opartisk? Hur politiskt aktiva lärare förhåller sig till saktlighetskravet*, Examensarbete i samhällskunskap, Göteborgs universitet, s 1.

till partiskhet och möjlighet att göra skeva urval är alla frågor som delvis tagits upp i enkäten vars resultat snart kommer diskuteras.

1.4. Frågeställning

Som nämndes redan i syftet är huvudfrågan i den här uppsatsen:

- *Att ta reda på hur gymnasielärarkårens partisympatier ser ut i Göteborgs stad och om det skiljer sig med den övriga befolkningen. Finns det partier som är under eller överrepresenterade bland lärarkåren?*

Utifrån huvudfrågan går det att ställa en rad följdfrågor, den viktigaste utlovades (lite djärvt och ledande) i uppsatsens titel. Går det att finna en *förändring i hur lärarkåren partisympatiserar över tid?* Med utgångspunkt från tidigare partisympatiundersökningar och skillnader i lärares ålder, kön och bakgrund går det, *delvis*, att komma närmare svaret på den frågan. Ordet *delvis* betonas återigen, varför? Främst eftersom resultatredovisningen grundar sina svar på en lokal undersökning i landets näst största stad och inte landet som helhet. Om det visar sig att det finns en förändring över tid *går det inte att säkerställa nationellt* förrän någon gör en sådan nationell undersökning alternativt fler lokala. Trots detta står det fritt fram för uppsatsen (eller någon annan med för den delen) att knytta samman den här lokala undersökningen med tidigare forskning. Då i första hand Bertilsson, Börjesson och Broadys statistiska sammanställning av lärarkårens feminisering och ökade rekryteringsbas från arbetarklassen. Om de forskarnas *nationella slutsatser* visar sig stämma överens även med uppsatsens resultat skulle det kunna peka på generell förändring av gymnasielärares partisympatier tills den dagen motsatsen blir bevisad. Den vidare diskussionen får dock vänta fram till uppsatsens sista del. Den teoretiska *motiveringen* som uppsatsen vilar på är att lärares partisympatier blir relevanta utifrån att styrdokumentet har *oklara* tolkningsramar. Det *möjliggör*, medvetet eller omedvetet, för gymnasielärare att färga av sig sin partisympatiuppfattning på eleverna. Visa skolämnena har mer relevans än andra i detta hänseende, i första hand samhällsämnen som därför kommer lyftas fram lite mer specifikt.

2. Metod

I början stod den här uppsatsen inför ett antal val som härmed måste motiveras. Det första valet var *hur* partisynptiundersökningen skulle gå till. Intervjuer eller enkäter (eller både och)? Eftersom intervjuer redan blivit gjorda³⁷ föll valet på enkäter. Nästa fråga var *hur stor* enkätundersökningen skulle bli. Vilka skolor skulle innefattas? Bara en viss grupp av ämneslärare eller alla? Lokal, regional eller nationell? Frågan hur stor undersökningen skulle bli styr även *hur utformningen* av enkäten skulle se ut. Desto större enkät kräver praktiska lösningar för insamling och sammanställning. Valet *hur stor* enkätundersökningen skulle bli föll tillslut på att försöka gå ut till alla gymnasielärare i Göteborgs stad. Med motiveringen att det tänkta resultatet skulle kunna skilja sig mycket mellan olika skolor. Flera skolor ger bättre generaliserbarhet. Möjliggör även i högre grad jämförande analys mellan olika ämneslärares partisynptier. Hade jag fått göra en ny undersökning hade den blivit nationell. Anledningen till varför inte blev så var eftersom det bedömdes vara svårare att genomföra. (Att ta reda på skolpopulationen i Göteborg är inte det lättaste det heller). Hade det blivit en nationell undersökning hade undersökningen behövt bli större. Det för att få med alla skiftande elevunderlag, huvudmannaskap, nationell placering etcetera av skolor som kunnat påverka.

Att ”bara” göra en enkätundersökning till alla gymnasielärare i Göteborgs stad skapade i sig en omfattningsproblematik. För att det hela skulle bli praktiskt genomförbart utformades därför enkäten till en webbenkät. Medparten av alla stadens gymnasielärares mejladresser går att nå utifrån skolornas hemsidor. Den kanske största nackdelen med webbenkäter är att svarsfrekvens oftast blir lägre än om enkäten delas ut i pappersform till de svarande. Svarsfrekvensen brukar dessutom vara låg om enkäter gäller ett laddat ämne såsom t.ex. partisynptier. Av de 1072 gymnasielärare som enkäten skickades ut till svarade 360 st (33 %). Det är lågt svarsantal, enligt metodpraktiken bör *bortfallet* inte överstiga 25-40% av andelen svarande.³⁸ Man ska dock komma ihåg att likande partisynptiundersökningar också har låg svarsfrekvens (och ibland färre antal personer). Det generella urvalet i den här enkäten kan samtidigt vara mer generellt än Orvestos Konsuments partiundersökning. De riktade sig bara till de fackligt anslutna som läste lärartidningarna. En engagerad del av kåren. Samma sak med Kent Asp välkända undersökning om partisynptier bland fackligt anslutna

---

³⁷ Karlsson, (2014).

³⁸ Esaiasson, Peter mfl, (2012), *Metodpraktikan*, Nordstedts juridik, Stockholm, s 185.

journalister. (Den hade 59,3% svarsfrekvens, 1102 av 2000 och kom fram till att var fjärde journalist var miljöpartist.³⁹)

2.1. Bortfallsanalys

För att försöka legitimera undersökningen måste det framgå att de 33 % som svarat speglar populationen. Ett minus som man då kan börja med var att visionen om att gå ut till alla gymnasielärare i Göteborg inte blev av. Enkäten skickades bara ut till lärarna på 20 gymnasieskolor (varav 11 friskolor) i staden. Utöver dessa 20 skolor finns 9 till i Göteborg som inte finns med i undersökningen Jensens, Sigrid Rudebeck, Lindholmens tekniska gymnasium, International high school of Gothenburg, Aspero, Framtidsgymnasiet, Cybergymnasiet, Praktiska gymnasiet och Realgymnasiet. Jensens och Sigrid Rudebeck hade inga lärarmejladresser på sina hemsidor och svarade inte i telefon eller på mejl. De övriga skolorna fanns tyvärr inte med på de webblistor över gymnasieskolor i Göteborg som användes i början av undersökningen. Överlag bör inte avsaknaden av de nio skolorna inverka på undersökningen. Bortsett från Lindholmens tekniska gymnasium har bortfallsskolorna ett ganska litet antal lärare. Deras program och inriktningar liknar därtill andra skolor i undersökningen.

En annan oklarhet som kan vara värt att nämna var att de mejladresser till gymnasielärare (urvalet) på de kommunala skolorna inte stämde överens med det totala antalet lärare (populationen) som de kommunala skolorna själva uppgav att de hade. Vilka som ingår i de övriga siffrorna kan man bara spekulera om (Projektanställda? Vikarier? Föräldralediga?). Bland bilagorna finns en tabell över de tjugo olika skolorna som var med i undersökningen (med svarsprocent för varje enskild skola).

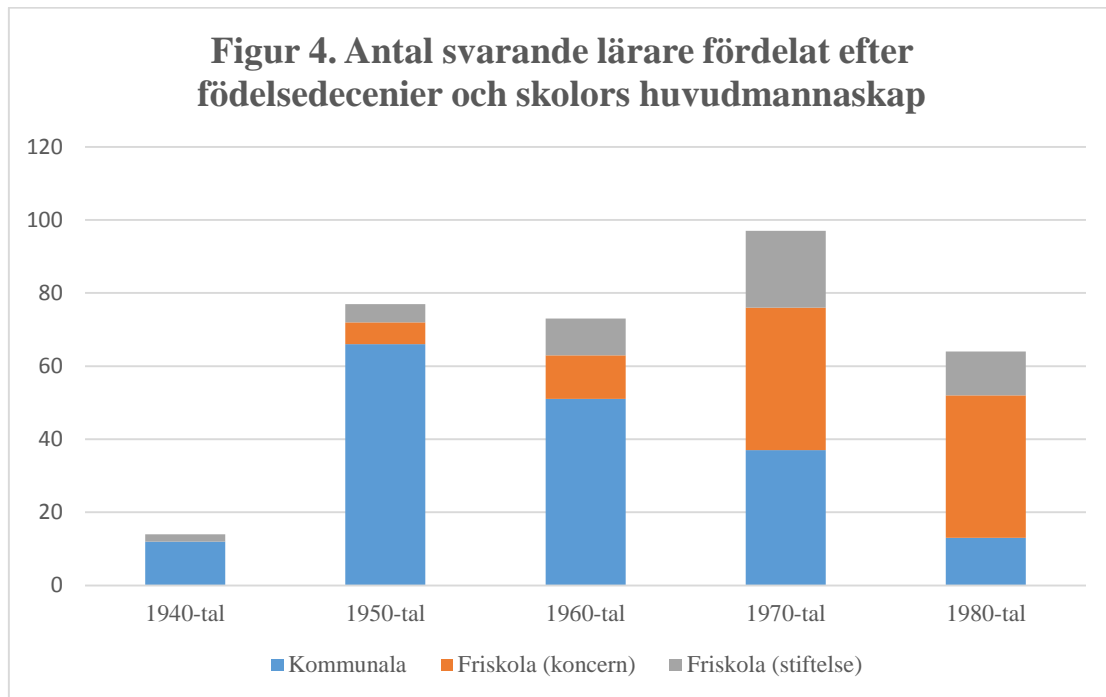
En tydlig tendens var att friskolorna hade högre svarsfrekvens än de kommunala (41,7% mot 29,1%). Det är troligt att det berodde på att det överlag finns fler yngre lärare på friskolorna. De yngre gymnasielärarna (speciellt sjuttitalister) hade en större tendens att göra undersökningen än de äldre. Det finns följaktligen ett bortfall av äldre lärare. En tänkbar konsekvens blir att andelen rödgröna borde varit lägre, det eftersom de äldre lärarna som svarat i mindre grad visade sig vara rödgröna. Den skeva åldersfördelningen mellan friskolor och kommunala blir tydlig i figuren nedanför. Att ålderskillnaden var stor beroende på huvudmannaskap var för mig oväntat och ett intressant fenomen i sig som någon borde

---

³⁹ Asp, Kent, (2006), *Journalistkårens partisympatier*, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation, s 4.

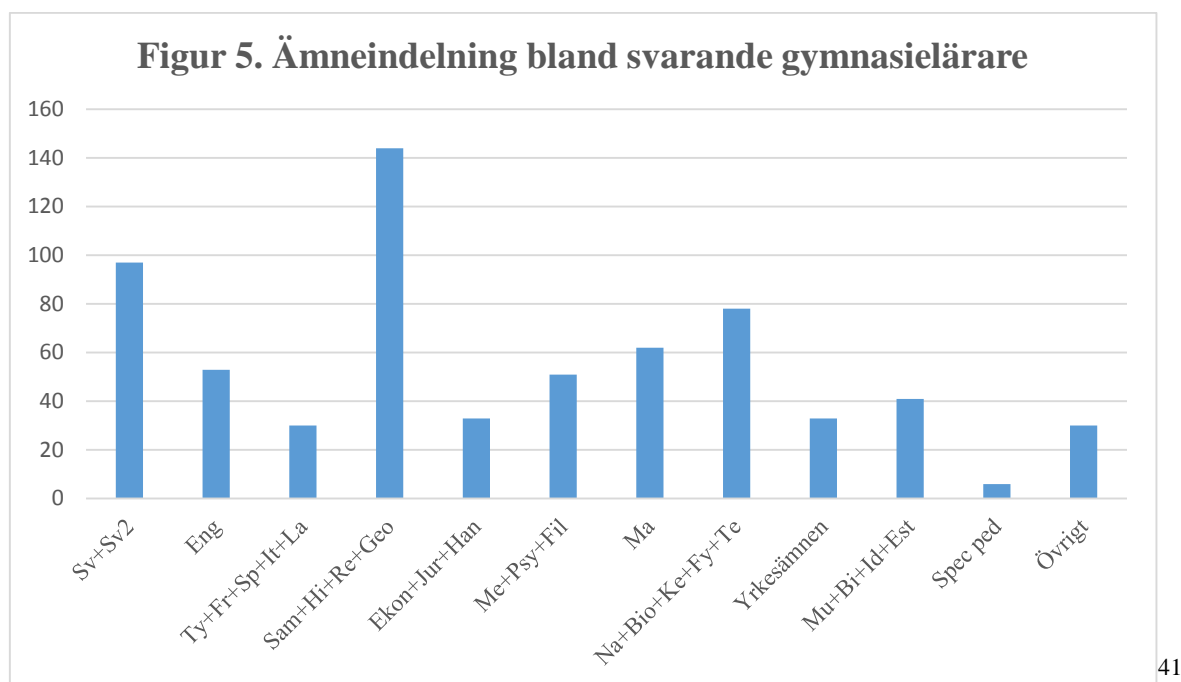

undersöka. Speciellt med tanke på att den mycket väl kan vara ännu större. Kom ihåg att svarsfrekvensen från de kommunala skolorna var lägre från början. Det stora antalet kommunala lärare som saknas kan mycket väl också vara födda på 50- och 60-talet.

Nästa figur (s 18) visar antalet inom varje ämneskategorier som finns representerade bland de svarande gymnasielärarna. Av alla figurer i uppsatsen var det antagligen den mest omständliga att göra. Det eftersom det bland de 360 gymnasielärarna som svarade fanns över hundra olika ämneskombinationer att sortera in folk i. För att det i slutändan skulle bli någorlunda rättvist och överskådligt sorterades alla ämnen upp separat var för sig (en som undervisar i svenska, religion och engelska hamnade därför i alla tre kategorier). Kanske inte en ultimät lösning men det var svårt att se hur man hade kunnat göra annars. Det faktum att det fanns fler underkategorier inom de samhällsvetenskapliga ämnena kan ha ökat på deras redan stora antal i avrundningen.

⁴⁰ Sammanställt av författaren maj 2014. I undersökningen fanns även svars-kategorin friskola (kooperativ) som bara en kryssade i.

Överrepresentationen inom kategorin samhällskunskap, religion, historia och geografi är påtaglig. Är även tveksam till om antalet lärare som undervisar i ekonomi, juridik och handel (och även kategorin media, psykologi, filosofi) verkligen är fler än alla som undervisar i språkkategorin (tyska, franska, spanska, italienska och latin). Språklärarna kan vara något underrepresenterade, kanske även yrkeslärarna. På vilket sätt påverkar dessa faktorer slutresultatet? Som vi senare kommer se ökar övervikten av samhällslärare antagligen på det redan stora antalet rödgröna sympatisörer.

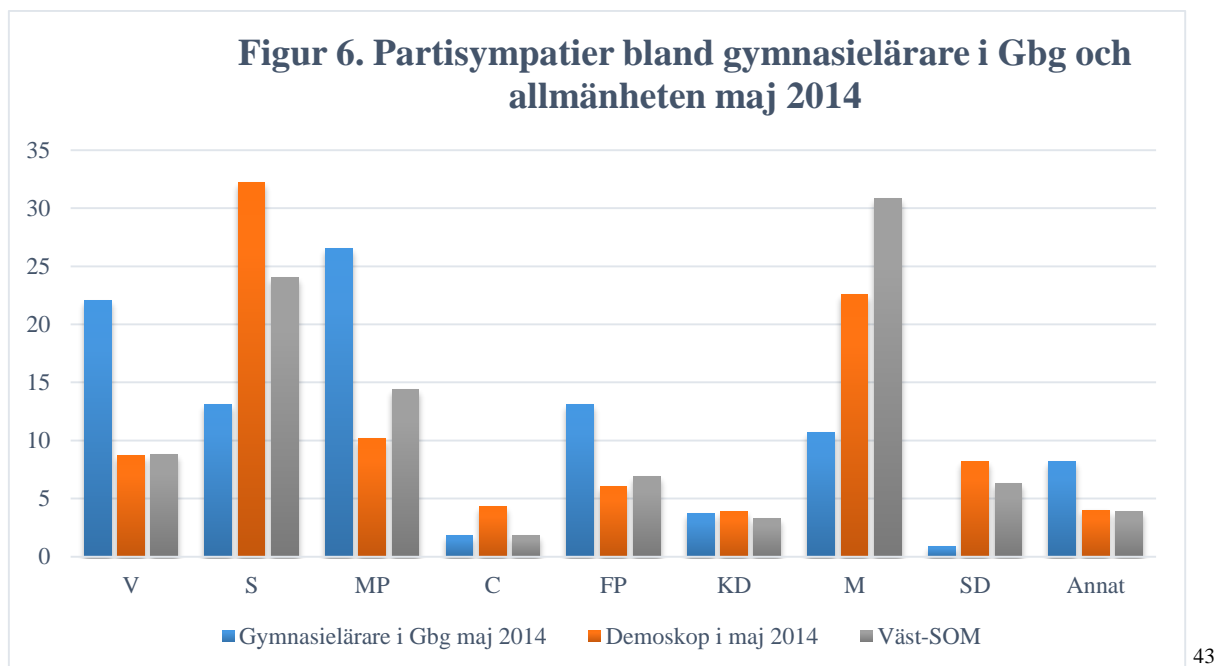
Könsstatistiken i undersökningen var överlag ganska jämn. 47,5 % uppgav att de var kvinnor medan 44,2 % män (8,3 % uppgav inte kön). Enligt journalisten Hans Lundgren är könsfördelningen inom lärarkåren 58 % kvinnor och 42 % män.⁴² Utifrån de siffrorna skulle det kunna gå att ställa frågan om det borde varit fler kvinnor i undersökningen (de kan i och för sig dölja sig i uppgav-inte-könskategorin, eller om Göteborg märker ut sig och har fler manliga gymnasielärare än landet i övrigt). Har tyvärr inte fått tag på specifika siffror om Göteborgs lärarkår.

⁴¹ Sammanställt av författaren maj 2014.

⁴² Lundgren, Hans, (2012), *Nio av tio har jobb med ojämn könsfördelning*, 10 dec 2012, Du och jobbet, Arbetsmiljötidningen, <http://www.duochjobbet.se/>. 23/5-2014.

3. Resultat

Här nedanför i den blåa staplarna (figur 6) finns utifrån webbenkäten svaret på hur gymnasielärarkåren i Göteborg partisympatiserar. Det vill säga huvudsyftet med hela uppsatsen. Hur förhåller sig då gymnasielärarnas blåa staplar med allmänheten i Göteborg? Går det att se ifall läraropinionen stämmer överens med den tidigare forskningen (SOM 1996-2005 och lärartidningarna 2010)? Om vi börjar med att jämföra med allmänheten är den säkraste Göteborgsundersökningen (Väst-SOM) tyvärr två år gammal (den grå stapeln). Högst troligen har stadens partisympatier förändrats sedan 2012, därför finns även den röda stapeln med som visar demoskops *nationella* mätning från maj 2014. Den stora skillnaden mellan Väst-SOM gråa och demoskops röda mätningar är att de rödgröna partierna (S och Mp) har högre siffror 2014 på bekostnad av M. Troligen borde det mönstret även gå igen i Göteborgsopinionen maj 2014.

43

Vad som är intressant då vi jämför staplarna i figur 6 är att gymnasielärarna sticker ut. Oavsett vilken stapel man jämför den blå gymnasielärarstapeln med framgår klar och tydligt V, Mp, Fp och Annat som överrepresenterade. *Samma partier* som var överrepresenterade i de tidigare mätningarna (SOM 1996-2005 och lärartidningarna 2010). De partierna som är underrepresenterade, S, M och Sd, är också *samma* som i de tidigare mätningarna. Vad som

⁴³ Sammanställdes av författaren maj 2014, Demoskop's siffror: Santesson, Peter, (2014), *Väljarbarometer för maj*, Demoskop-Arkiv, www.demoskop.se, 20 maj 2014. Väst-SOM's siffror beställdes från SND svensk nationell datatjänst, www.snd.se. Urvalet från Boende i storstad och Boende i storstadsförort inom Västsverige.

utmärker den här undersökningen är V och Mps *oväntat stora* överrepresentation. I SOM mätningen från 1996-2005 hade V bland lärare mellan 16-11% och Mp 10-5 %. I lärartidningens undersökning från 2010 (för gymnasielärare) var V siffror 8,5 % och Mp 14,8 %. Hur kan V och Mps siffror då i den här undersökningen ligga på 22 % respektive 26,5 %? Det höga resultatet kan delvis förklaras utifrån bortfallsanalysen, enligt den fanns ett bortfall av äldre lärare och ett överskott av samhällslärare. Något som ökat på just V och Mps siffror och förstärkt minskningen hos M och S. Även om man tar hänsyn till den saken har V och Mp högre siffror i den här undersökningen än i de tidigare undersökningarna. Är det storstaden Göteborg som spelar in och gör V och Mp större bland gymnasielärarkåren lokalt? I så fall borde de partierna rimligtvis även varit större i den gråa stapeln i figur 6. Är den politiska debatten i samhället ansvarig till Mp och Vs höga siffror? En alternativ förklaring kommer snart presenteras då vi tar upp ålderstendenser.

Ett stort misstag då webbenkäten gjordes var att Feministiskt Initiativ (Fi) inte fanns med som eget alternativ. Fis stora medieexponering satte igång först veckan efter att webbenkäten skickats ut. I demokops (gråa) Annat-stapel på 4 % stod Fi i maj för 3,9 %, Annat-stapeln bland gymnasielärarna Göteborg ligger på 8,2 % varav Fi antagligen är rikligt representerat. Att Fi har många sympatisörer bland gymnasielärare märktes på frågan om gymnasielärarna var medlemmar i något politiskt parti. Fi hade lika många medlemmar som S (den låga svarssiffran tre personer i vaddera parti). V och Mp hade i sin tur åtta medlemmar var. Alliansen fem medlemmar tillsammans. Sammanlagt svarade 9 % av gymnasielärarna att de var partimedlemmar, då i första hand på V och Mp (allianspartierna kraftigt underrepresenterade). Man kan förstås anta att partipolitiskt engagerade lärare i större utsträckning gör sådana här enkäter och förstärker den totala statistiken. I Väst-SOMs enkät 2012 var anslutningsgraden i politiska partier bland allmänheten i Västsverige 6,3 %.⁴⁴

---

⁴⁴ Väst-SOM, Frågan därifrån var; Är du medlem i någon typ av förening/organisation?-politiskt parti/förbund.

3.1. Ålderstendenser, bakgrund, kön och upplevda partisympatier

En tänkbar förklaring till varför andelen Mp och V-sympatisörer är stor i den här undersökningen finns i den här tabellen. Den visar skillnader i hur gymnasielärare röstat utifrån vilket decennium de är födda.

Figur 7. Tabell över gymnasielärares partisympatier efter födelsedecennier (%)⁴⁵

	V	S	MP	C	FP	KD	M	ÖVR	ANTAL	
40-TAL	23	15,4	23	0	23	0	15,4	0	13	61,4 % Rödgrönt
50-TAL	27,4	15,1	16,4	1,4	15	0	16,4	8,2	73	58,9 % Rödgrönt
60-TAL	23,6	25	12,5	1,4	13,9	5,5	11	6,9	72	61,1 % Rödgrönt
70-TAL	15	6	43	3,2	9,7	4,3	7,5	10,7	93	64,0 % Rödgrönt
80-TAL	22,2	9,5	33,3	1,6	12,7	4,8	6,3	9,5	63	65,0 % Rödgrönt
									316 ⁴⁶	

Om vi börjar med kolumnen längst till höger ser vi att andelen som sympatiserar med det rödgröna blocket ökat successivt från 50-talistlärarna fram till 80-talisterna. Det bör dessutom poängteras att slutsatsen i bortfallsanalysen (att äldre gymnasielärare till större del hade borgerliga sympatier) utgick ifrån att de rödgröna sympatierna bland de lärarna ändå var i klar majoritet enligt den här tabellen. Då har dessutom inte de antal som röstat på Fi i stapeln ÖVR räknats med. Angående tabellen ska tilläggas att 40-talisterna tack vare pensionsavgångar består av ett väldigt ringa antal (13 lärare) vilket gör den generationen lite mer osäker i relation till de andra generationerna. Likväl är det slående att andelen lärare med borgerliga partisympatier minskar över tid från 50-talisterna och framåt. Vad som därtill är intressant är att Mp går från låga siffror bland 50- och 60-talister till nästintill egen majoritet bland 70-talisterna (från 12,5 % till 43 %). Just den ökningen har jag granskat mer explicit i ett signifikanstest. Sig.-värdet i testet för miljöpartiet mellan 60- och 70-talister var då under 0,001 vilket betyder att skillnaden är signifikant med 95 % säkerhet (hög signifikans). I tabellen ter sig miljöpartiets ökningen ske på bekostnad av V men framförallt S. Lärarkåren har i först hand inte blivit mer vänster, den har blivit mer grön.

Hur kan det komma sig att de yngre gymnasielärarna i större utsträckning är miljöpartister i den här undersökningen? Om vi återvänder till den tidigare forskningen kan vi plocka fram Bertilsson, Börjesson och Broadys undersökning. Forskarna som kom fram till att intagningspoängen på nittiotal föll bland lärarekryter, det då rekryterna i mindre utsträckning

⁴⁵ Sammanställt av författaren maj 2014.

⁴⁶ Varför är inte den här siffran 360? Eftersom alla inte skrev då de var födda (eller vad de röstade på). I kategorin "skrev inte födelseår" sorterades även Sd sympatisörerna in så de inte skulle pekats ut. Deras antal var ytterst marginellt.

kom från akademiska hem. Intagningspoäng går inte att se utifrån den här undersökningen, däremot förändring i klassursprung bland yngre och äldre lärare. Om det visar sig att de yngre gymnasielärarna i den här undersökningen i större utsträckning kommer från arbetarklasshem (det vill säga inte akademiska hem) visar det på ett samband med Bertilsson, Börjesson och Broadys resultat. Som vi ser i tabellen här nedanför (figur 8) var andelen gymnasielärare i Göteborg födda i tjänstemanna- och företagarhus som störst på 60-talet, därefter minskade andelen medan andelen från arbetarhus tydligt ökat. Resultatet från Bertilsson, Börjesson och Broady är följaktligen även synbar i den här undersökningen. Jag vill därför hävda, med stöd från Bertilsson, Börjesson och Broady, att det finns ett samband mellan den större andelen rödgröna partisympatier bland yngre gymnasielärare och deras ökade ursprung från arbetarklassen. Ökningen av gymnasielärare från arbetarhus är speciellt anmärkningsvärt med tanke på att den andelen av den totala väljarkåren generellt minskat.⁴⁷ Det kan i och för sig vara så att gymnasielärarna (kanske i första hand vänstersympatisörerna) *upplever* att de kommer från arbetarhus men egentligen inte gör det. Något som Bertilsson, Börjesson och Broady inte diskuterade.

Figur 8. Vilket hem gymnasielärare vuxit upp i efter födelsedecennium⁴⁸

	ARBETAR- HEM	TJÄNSTE- MANNAHEM	HÖGRE TJÄNSTE- MANNAHEM	FÖRETAGAR- HEM	ÖVRIGT ⁴⁹	ANTAL
40-TAL	42,8 %	35,7 %	0 %	21,4 %	0 %	15
50-TAL	32,9 %	36,6 %	16,4 %	8,2 %	6,8 %	77
60-TAL	26,7 %	40 %	6,7 %	17,3 %	6,7 %	74
70-TAL	30,4 %	37,2 %	8,8 %	10,8 %	12,7 %	95
80-TAL	45,3 %	34,4 %	4,7 %	9,4 %	6,2 %	62
TOTALT	33,2 %	37,7 %	8,9 %	11,9 %	8 %	323 ⁵⁰
2014						

Förutom ökad andel lärare från arbetarhus talade Bertilsson, Börjesson och Broady i den tidigare forskningen om en ökad feminisering (som de sedan kom fram till inte var allt för stor). De spekulerades därefter i den tidigare forskningen (s 9) ifall förändrad könsfördelning borde ha förändrat kårens partisympatier åt vänsterhållet. Vad som istället visade sig vara fallet i den här undersökningen var något helt annat. Könsmässigt var 60-talisterna till en början jämnast fördelat med 50 % kvinnor och 50 % män. 40- och 50talisterna har lite fler män (även om 40-talisternas siffror återigen bygger på en väldigt liten grupp). 70- och 80-

⁴⁷ Hagevi, (2011), s 204.

⁴⁸ Sammanställt av författaren maj 2014.

⁴⁹ Inklusive jordbrukarhus.

⁵⁰ Inte heller här svarade alla på frågan.

talisterna har istället lite fler kvinnor. Vad som var oväntat var att de kvinnliga lärarna i den här undersökningen inte alls röstade mer vänster än männen. Tvärtom fanns det bland allianssympatisörerna en marginell överrepresentation av kvinnor. De rödgröna i sin tur har marginellt lite fler manliga röster (om man inte räknar in kategorin Annat parti som Fi finns i, då får vänstern också marginellt fler kvinnor).

Ännu ett intressant förhållande som är intressant att diskutera var frågan om vilka partier gymnasielärarna själva trodde var överrepresenterade inom kåren. Partiet som vann den mätningen var Fp. Det parti som kom på andra plats var S, intressant eftersom det partiet snarare är väldigt underrepresenterat. V kom på tredje plats och först därefter det parti som egentligen var mest överrepresenterat i förhållande till allmänheten, Mp. En tänkbar förklaring till varför Fp och S fick högst siffror kan bero på en historisk överrepresenterade (eftersom de partierna procentuellt sätt var större bland de äldre lärarna). Måhända är det lättare för svarande i undersökningen att komma ihåg vilka partier de gymnasielärarna sympatiserade med som man själv än gång hade i skolan än att fråga ens kollegor. Alternativt speglar siffrorna mer vilka partier som hörs i den allmänna skoldebatten. Vad gäller frågan om underrepresenterade partier toppade Sd rejält enligt gymnasielärarna. Om man ser till antal röster är nog snarare de störst underrepresenterade partierna M och S.

Figur 9. Partier gymnasielärare i Göteborg tror är över/underrepresenterade(%)⁵¹

	INGET PARTI	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD	ÖVR
ÖVERREPRESENTERAT	28,3	22,5	23,3	18,6	0	27,2	0,8	3	0,8	3,9
UNDERREPRESENTERAT	20	1,4	4,2	1,4	9,4	1,7	16,1	12,2	54,7	10

3.2. Samhällskunskapslärare = Vänsterpartist

Frågan hur olika ämneslärares partisympatier förhåller sig med varandra blir intressant utifrån den tidigare forskningen. Stämmer teserna (s 11) att naturkunskapslärare har större andel högerympatier och yrkeslärare mer vänstersympatier? Frågan blev också relevant att ställa utifrån bortfallsanalysen, överskottet av samhällslärare behövde granskas närmare (för att se ifall det påverkade det totala resultatet). Relevansen att ta reda på hur samhällskunskapslärare sympatiserar lyftes även fram i frågeställningen, det utifrån att de gymnasielärarna tar upp mer politiskt laddade frågor som, enligt teoridelen, skulle kunna färga av sig på eleverna. Något väldigt viktigt som måste påpekas är att den här granskningen av ämneslärargrupper

⁵¹ Sammanställt av författaren maj 2014. De svarande fick fylla i flera partier.

skulle kunna röja identiteten på någon av de 360 lärare som deltagit i undersökningen. För att dölja enskilda personer tas därför här inte hela materialet upp utan bara stora generella mönster. Överlag samstämde därtill de enskilda grupperna med ämneslärare väl överens med de generella partisympatierna. Även om det fanns en del intressanta drag och avvikelser. Den tydligaste avvikelsen var vänsterblockets stora överrepresentation inom det samhällsvetenskapliga blocket. Något som följaktligen talar emot tesen i den tidigare forskningen att kategorin idéer (humaniora, kultur, media, reklam, samhällsvetenskap, juridik, design) skulle ha en knapp majoritet borgerliga sympatisörer. Vad som speciellt var anmärkningsvärt var att inte Mp utan V märker ut sig som största parti. Speciellt då inom ämnena samhällskunskap (41,7 %), historia (35,7 %) och religion (31,4 %). En mycket stor andel. Förutom V var även Mp, S och gruppen Annat parti (Fi) stora bland de nämnda ämnena. Det faktum att samhällsämnen i större utsträckning svarade på undersökningen gör därtill den rödgröna överrepresentationen mer statistisk säker. Endast inom samhällskategorierna ekonomi och juridik hade som alliansen en marginell överrepresentation (Fp störst med 28,5%).

Inom naturkunskapsblocket fanns det en tydlig överrepresentation av Mp inom ämnena biologi (53,3 %) och naturkunskap (55 %). Bland ämnena matematik, fysik och kemi speglar siffrorna annars röstandet i stort, så även bland svensklärarna. Mp är största parti, därefter V och sedan Fp. Ett ämne som märker ut sig är engelska, där är Mp procentuellt lika stort som V, S och M (de fyra partierna har alla ca 20 % var). Övriga språk (tyska, franska, spanska, italienska och latin) har marginell borgerlig majoritet, Fp märker ut sig. De estetiska ämnena (bild och musik) har stor andel V och Mp-sympatisörer. Idrott är jämt representerat, om möjligt lite åt höger. En sista tydlig trend är att S och M är stora bland yrkesämnena (S har mer än en tredjedel av rösterna och M nästan en tredjedel).

3.3. Öppenhet och styrdokument

Då har vi kommit fram till de frågorna i webbenkäten som knytts till uppsatsen teoridel (tolkningar av styrdokumentet). På vilket sätt gymnasielärares partisympatier skulle kunna färga av sig på eleverna. Det första frågan som då får diskuteras är *hur öppna* gymnasielärare är med partitillhörighet då eleverna frågar. Hör denna fråga verkligen till styrdokumentet? Det går absolut att svara nej eftersom lärares hantering av egen politisk tillhörighet inte nämns i styrdokumentet. Ändå vill jag argumentera för att frågan hör hemma i diskusen eftersom det blir en förutsättning för indoktrineringsmöjligheter. Om elever betraktar en lärare som

förebild blir det enklare att ta efter partisympatier ifall eleverna vet om lärarens partisympatier. Måste samtidigt påpeka att det förstås inte skulle vara *mer rätt* att inte berätta för elever vad man har för partisympatier. Det är upp till varje enskild gymnasielärare att själv förhålla sig till, ibland därtill irrelevant eftersom partitillhörigheter ändå kan vara allmänt kända sedan tidigare.

Den intressanta slutsatsen som gick att se i undersökningen var att det fanns en tydlig skillnad mellan hur olika partitillhörigheter bland gymnasielärare i Göteborg förhöll sig till öppenhet. Av de lärarna som sympatiserar rödgrönt berättar 26,6% vad de röstar på men bara 16,6% av de som sympatiserade med borgliga partier. Ett parti vars sympatisörer speciellt märkte ut sig var V, 43,7% av deras sympatisörer svarade att de berättar för sina elever vad de röstar på ifall eleverna frågar (jämfört med 34,4% hos S, 31,8% hos Mp, 19,4% hos Fp). Vad kan skillnaden mellan olika partiers sympatisörer bero på? Svårt att besvara. Kan det vara för att rödgröna gymnasielärare (speciellt V-sympatier) i större utsträckning är samhällslärare och då får frågan från sina elever? Då jag diskuterat frågan med kamrater spekulerades om det skulle kunna bero på att personer från olika partier generellt skulle ha olika förhållningssätt till öppenhet. Såsom lärare gör man antagligen en riskanalys. Kanske berättar V-sympatisörer i större utsträckning eftersom partiet är stort bland ungdomar? Borgerliga lärarsympatisörer kanske i större utsträckning behöver stå till svars för sitt ställningstagande på ett negativt sätt?

Utöver frågan om öppenhet var det svårt att formulera frågor i webbenkäten som berörde teoridelen och tolkningsmöjligheter i förhållande till styrdokumentet. Speciellt var det svårt att ställa frågor som belyser styrdokumentets otydlighet (sådana frågor tydliggör mer än vad de otydliggör). Funderade på att i webbenkäten ha med frågor såsom ”Har du tolkat läroplanen till din egen fördel?”, ”Yttrar du dig politiskt i skolan?” eller ”Upplever du att dina kollegor yttrar sig politiskt?” De frågorna kändes oprofessionella att ställa. Som om de svarande inte skulle ta sådana frågor på allvar och därtill missta förtroendet för enkäten som helhet. Är därtill tveksam över hur många som svarat ”ja” på frågorna. Enligt Thurén är folk överlag ganska bra på att ljuga för sig själva. En sorts försvarsmekanism, man *suggererar* sig själv eftersom det finns ett egenvärde i att framstå som hederlig.⁵² Gränsen för ”indoktrinering” är dessutom väldigt svår att dra och beror så mycket på den enskilda situationen. I vilket fall togs i enkäten en fråga upp utifrån Lgr 11⁵³, citatet om att ”*elever i undervisningen inte får*

⁵² Thurén, (2005), s 80.

⁵³ Skulle stått Lgy 11 vilket än del lärare så vänligt informerade.

*påverkas ensidigt till förmån för den ena eller den andra politiska åskådningen*⁵⁴. Lärarna fick svara på om de tyckte Lgy 11 i detta var tydlig med vad lärare får säga eller inte. Frågan var kanske lite vinklad så de skulle svara att det var otydligt. Trots vinklingen svarade en stor majoritet, 78,3 % att Lgy 11 var tydlig. Fanns ingen skillnad utifrån vilka partisympatier de svarande hade.

En fråga i enkäten berörde om gymnasielärarna någon gång aktivt utlämnat politiskt laddade lärandemål som inte stämmer överens med deras egna åsikter. 41,7 % svarade att det inte tog upp politiskt laddade lärandemål i deras ämnen som kunde utlämnas. Endast 4,6 % svarade att de utlämnat lärandemål (för litet antal för att se tydlig partisympatikoppling). De som sa sig ha utlämnat fick tydliggöra och svarade då mestadels att det var frågan om tidsbrist eller situationer då det kunde uppstå orosmoment bland eleverna. Till exempel en viss konflikt i världen varifrån någon i klassen hade ursprung ifrån.

3.4. Sammanfattning

Inför diskussionen kan det vara bra att lyfta fram upp de viktigaste slutsatserna från resultatdelen. I linje med tidigare nationella undersökningar bland gymnasielärare fanns det i Göteborgs gymnasielärarkår en tydlig överrepresentation av sympatisörer för Mp, V och Fp. På grund av undersökningens stora bortfall kan dock överrepresentationen vara något uppsvälld. De äldre lärarna verkar i lite större utsträckning sympatisera med de borgliga partier och S vars siffror därför blir lite osäkra. Säkert blir dock Mps dominans bland unga lärare (dels eftersom de i större utsträckning svarade och eftersom partiets siffror där var så stora, 43 % av 70-talisterna!). Det finns skäl att tro att Mps dominans bland yngre lärare skett på bekostnad av främst S.

Bortsett från röstningssiffrorna är de tre största slutsatserna från undersökningen:

- 1) Överrepresentationen av vänsterpartisympatisörer bland samhällslärare.
- 2) Att Bertilssons, Börjesson och Broadys tes om ökning av lärare från arbetarklassen går att se bland Göteborgs gymnasielärarkår.
- 3) Att rödgröna lärare (speciellt vänsterpartisympatisörer) i högre utsträckning talar om vad de röstar på.

---

⁵⁴ Ordagrant från Läroplanen står inte ordet *politiska* med.

4. Diskussion

Då var det dags att knyta ihop säcken. Eftersom huvudsyftet redan fått ett svar (s 19-20) kommer fokus här ligga på den mer svårbesvarade följdfrågan, går att se en förändring över tid? Eftersom jag är av den uppfattningen att en uppsats ska vara argumenterande vill jag här nu på slutet driva en linje. En linje som är uppe till var och en att själv ta ställning till. Jag vill hävda att kåren de senaste decennierna sakta blivit mer rödgrönare i takt med att äldre generationerna lärare pensioneras. Denna slutsats går att hävda utifrån att 1) Tidigare undersökningar visar markant fler borgerliga sympatisörer som minskat över tid de senaste tjugo åren 2) Yngre lärare i den här undersökningen är mer ”rödgröna” än äldre. Vad finns som talar emot en sådan här utveckling?

Angående den första slutsatsen kan den kritiseras för att minskningen av borgerliga sympatisörer skulle kunna bero på annat. Kanske det faktum att allianspartierna styrte Sverige en längre tid, då per automatik hunnit bli impopulära. Hur förklarar det att borgerliga partierna i den här undersökningen *är så mycket mer impopulära* bland gymnasielärarkåren än hos allmänheten? Kanske för att alliansen med Jan Björklund i spetsen inom skolans område *utmärkt* sig och dragit på sig speciellt mycket kritik? Jag tycker personligen att kritiken mot Björklund och hans reformer kan te sig onödigt hård. Björklund har främst drivit frågorna om lärarlegitimation och kritik mot skolans kommunalisering. Frågor med stort stöd bland lärarkåren. (I den här undersökningen svarade 69,3% av gymnasielärarkåren i Göteborg att införandet av lärarlegitimation var bra/mycket bra. Angående kommunaliseringen tyckte 83,7% att det var dåligt/mycket dåligt.) I och för sig har mantrat som Björklund använt varit att läraryrkets status ska ha sjunkit. Är det den hans anklagande ton som gjort honom impopulär? Om så är fallet kan man fråga sig varför hans parti då fortfarande är det tveklöst mest populära allianspartiet bland gymnasielärare i Göteborg. Jag tror inte i första hand att borglighetens sviktande popularitet bland lärare går att finna i själva debatten.

Kan det vara så enkelt att yngre gymnasielärargenerationerna alltid varit mer vänster än äldre? Röstar inte yngre personer mer rödgrönt än äldre som stadgat sig? Enligt Hagevi är sådana kursändringar inte alls lika vanliga som folk tror.⁵⁵ De flesta bestämmer sig i unga år för vilket parti de ska sympatisera med utefter arv och social miljö (med social miljö ingår såklart även skolan och påverkansfaktorer där)⁵⁶. Visserligen kan personer tänka sig att byta parti

---

⁵⁵ Hagevi, (2011), s 292.

⁵⁶ Hagevi, (2011), s 284.

men ideologiskt håller man sig ändå oftast till sitt block. Enligt det förhållningssättet kommer de lärare som idag är rödgröna fortsätta vara rödgröna. Förändring som nu sker består därför över tid.

Finns det fler argument som talar emot en långsiktig rödgrön generationsförstärkning? I Hagevi tals om tydliga vågor i svensk politik, förkrigsgenerationen (födda 1925-1940) är mer höger, raketgenerationen (1941-1960) mer vänster, generation X (1961-1980) mer höger och generation M (1981-1994) mer vänster.⁵⁷ Lärarkåren i den här undersökningen passar inte in i mönstret. I så fall borde de radikala miljöpartistgymnasielärarna från 70-talet (generation X) rösta höger. *Varför följer inte gymnasielärarna trenderna i övriga samhället?* Dags att återigen väva in Bertilsson, Börjesson och Broady i argumentationen.

Bertilsson, Börjesson och Broadys siffror över ökad rekrytering till läraryrket från arbetarklassen passar in som *handen i handsken* i förklaringen varför nya generationer gymnasielärare blir allt mer rödgröna. Det passar in så bra att jag själv *förvånas* över att de själva inte drog samma slutsatser. I och för sig skulle man kunna kritisera tendensen utifrån det faktum att S (som är det mest överrepresenterade partiet bland arbetarklassen) minskat bland lärarkåren.⁵⁸ Det skulle kunna förklaras utifrån att V och Mp är mer populära i akademiska miljöer och att S blivit brännmärkt i och med arvet från kommunaliseringen. Vad var det nu igen Bertilsson, Börjesson och Broady hävdade var förklaringen till varför rekryteringen till lärarkåren förändrats? Jo, samma mantra som Jan Björklund talat om det senaste decenniet. Att förändringen i lärarkårens rekrytering (och partisympatier) kommit ur yrkets sjunkande status.

4.1. Relevans för läraryrket

Att statusen för vår profession skulle ha sjunkit är antagligen bara en subjektiv känsla. En svårbevisbar tes som man själv måste ta ställning till. Personligen håller jag med Björklund, Bertilsson, Börjesson och Broady om att läraryrkets status sjunkit (eftersom jag hört så många äldre lärare konstatera det). Den laddade följdfrågan som forskning, politik och allmänhet diskuterar är vad som *orsakat* statussänkningen. Antagligen en kombination av att löneökningen varit för låg och att reformerna som genomfördes på 90-talet inte var genomtänkta (och bidrog till låg löneutveckling). Om jag personligen fick lista de mest

---

⁵⁷ Hagevi (2011), s 283.

⁵⁸ Hagevi, (2011), s 207.

ogenomtänkta reformerna från 90-talet toppar varken kommunalisering, friskolor och decentralisering. Överst på listan tronar det fria skolvalet. Inte bara för att valfriheten minskat likvärdigheten och ökat segregationen mellan bra och mindre bra elevgrupper. *Främst* eftersom det inskränkt på mitt framtida yrkes allt mindre konkurrensfördelar.

Jag tror det i framtiden kommer bli betydligt svårare för mig att få en fast anställning än vad det var förr (framförallt om jag vill jobba på en långsiktig trygg kommunala skola, något jag gärna vill). Rektorer vill inte anställa lärare på heltid eftersom elevantalen skiftar mer än någonsin på grund av elevernas valfrihet. *Därför* är åldersfördelning skev mellan friskolor och kommunala skolor i den här staden. Det går inte att verka i ett system där det inte finns ramar för överetablering och kortsiktighet. Precis som likvärdigheten sjunker bland elevers betyg och skolor förutspår jag att den kommer sjunka mellan lärare. Det kommer utvecklas ett A- och ett B-lag. De bra lärarna kommer undervisa länge på de bra skolorna och de dåliga av och till på de dåliga skolorna. Ojdå, glömde att nämna att det blivit så redan nu. Om trenden fortsätter kan man fråga sig om vi har en enhetsskola i Sverige. Kommer snart vara mer relevant att återigen kalla det för ett parallellskolesystem. Om vi inte gör någonting åt det förstås.

Har verkligen ansträngt mig att inte avslöja min ideologiska hemvist men har antagligen gjort det nu på slutet. Är socialdemokrat och har tänkt vara det tills jag dör. Nästan lika länge har jag tänkt vara samhällskunskapslärare. Ska i min yrkesbana göra mitt bästa för att inte avslöja min politiska hemvist för mina elever. Alla de tre samhällslärare jag själv hade på gymnasiet var aktiva socialdemokrater (de sitter i min hemstads kommunfullmäktige och en snart även i riksdagen). De gjorde sitt bästa för att inte avslöja sina sympatier, tyckte ändå att det syntes ibland. Var det tack vare deras ”indoktrinering” som jag gick med i S? Därtill valde att själv bli samhällslärare? Gissar att arvet från ens föräldrar spelade in mer, är man lärarbarn så är man.

4.2. Förslag på vidare forskning

- Ifall den skeva åldersstatistiken mellan friskolor och kommunala skola på sikt kommer skapa ett A- och B-lag bland gymnasielärare.
- Vilka studenter som tillhör den ökande mängden som hoppar av lärarutbildningen.
- Lärarnas Riksförbund + Folkpartiet = Sant?
- Implementering av otydliga styrdokument.

5. Referenslista

Böcker

- Carle, Thomas, m.fl. (2000), *Lärarnas riksförbund 1884-2000*, Informationsförlaget, Stockholm.
- Egidius, Henry, (2001), *Skola och utbildning*, Natur och Kultur, Borås.
- Esaiasson, Peter mfl, (2012), *Metodpraktikan*, Nordstedts juridik, Stockholm.
- Hagevi, Magnus, mfl. (2011), *Den svenska väljaren*, Borea, Umeå.
- Hargreaves, Andy, (1998), *Läraren i det postmoderna samhället*, Studentlitteratur, Lund (Toronto).
- Michael, Lipsky, (2010), *Streetlevel Bureacrats*, Russel Sage foundation, New York.
- Persson, Sofia, (2008), *Läraryrkets uppkomst och förändring*, Göteborgs universitet.
- Richardsson, Gunnar, (1992), *Ett folk börjar skolan*, Allmänna förlaget, Stockholm.
- Rothstein, Bo, (2010, första upplaga 1986), *Den socialdemokratiska staten*, Arkiv Förlag, Lund.
- Rothstein, Bo, red, (2010), *Politik som organisation*, SNS förlag, Stockholm.
- Sjögren, Fredrik, (2011), *Den förhandlande makten*, avhandling nr 127 i serien studier i politik, Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen.
- Thurén, Torsten, (2005), *Källkritik*, Liber, Stockholm.
- Tingsten, Herbert, (1969), *Gud och fosterlandet, studier i hundra års skolpropaganda*, Norstedt och söner, Stockholm.
- Verneresson, Folke, (1989), *Undervisa i samhällskunskap*, Studentlitteratur, Lund.

Uppsatser

Antoni, Rudolf, (2005), *Lärare i siffror 1996-2005*, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Asp, Kent, (2006), *Journalistkårens partisympatier*, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation.

Emil Bertilsson, Mikael Börjesson & Donald Broady, (2008), *Lärarstudenter. Utbildningsmeriter och social bakgrund 1977-2007*. SEC Report No 45, nov. 2008.

Hellgren, Johan, (2010), *Våld som våld?- en studie om acceptans för våld från politiska extremister*, C-uppsats, Göteborgs universitet.

Karlsson, Stellan, (2014), *Opartisk? Hur politiskt aktiva lärare förhåller sig till saklighetskravet*, Examensarbete i samhällskunskap, Göteborgs universitet.

Ranagården, Lisbeth, (2009), *Lärares lärande om elever*, Avhandling Göteborgs universitet, Göteborg.

Sahlin, Sven, (2010), *Lärarnas riksförbund*, www.lararnashistoria.se.

Santesson, Peter, (2014), *Väljarbarometer för maj*, Demoskop-Arkiv, www.demoskop.se, 20 maj 2014.

Artiklar

Alagic, Zoran, (2010), *Politik och lärare*, 26 augusti 2010, lärarnas riksförbund bloggar, www.lrbloggar.se/zoran/politik-och-larare, 8/5 2014.

Jällhage, Lenita, (2014), *Vänstern vinner valet om lärarna får bestämma*, Lärarnas tidning 5/2 2014, <http://www.lararnasnyheter.se/> 8/5 2014.

Lindgren, Karin, (2010), *Så röstar landets lärare*, Lärarnas tidning nr 12 2010.

Lundgren, Hans, (2012), *Nio av tio har jobb med ojämn könsfördelning*, 10/12 2012, Du och jobbet, Arbetsmiljötidningen, <http://www.duochjobbet.se/>. 23/5-2014.

Orrenius, Niklas, (2006), *Sparkad för sina åsikter*, Sydsvenskan 19 september 2006, www.sydsvenskan.se, 6/5 2014.

Bilaga 1. Svarsfrekvens bland de 20 gymnasieskolorna i undersökningen

	TOTALT ANTAL LÄRARE (POPULATION MINUS 9 SKOLOR) ⁵⁹	MEJLUTSKICK TILL LÄRARE (URVALET)	ANDEL AV URVALET SOM SVARADE	HUVUDMANNASKAP
ANGEREDSGYMNASIUMET	80	65	31 (47,7%)	Kommunal
ANIARAGYMNASIUMET	23	23	11 (47,8%)	Friskola
BRÄCKE GYMNASIUM	120	83	26 (31,3%)	Kommunal
BURGÅRDEN	170	103	32 (31,0%)	Kommunal
DONNERGYMNASIET	41	41	26 (63,4%)	Friskola
DROTTNING BLANKAS	18	18	9 (50,0%)	Friskola
ESTER MOSESSONS	50	44	8 (18,2%)	Kommunal
GTI	28	28	10 (35,7%)	Friskola
HÖGRE SAMSKOLAN	84	81	28 (34,6%)	Friskola
HVITFELDSKA	170	142	37 (26,1%)	Kommunal
IT-GYMNASIET	31	31	8 (25,8%)	Friskola
KATRINELUND (OCH BERNADOTTE GYMNASIET?)	75+20	91	21 (23,1%)	Kommunal
KITAS GYMNASIUM	36	36	18 (50,0%)	Friskola
KUNSKAPSGYMNASIET	22	22	12 (54,5%)	Friskola
LM ENGSTRÖMS	38	38	13 (34,2%)	Friskola
MIKAEL ELIAS GYMNASIUM	19	19	8 (42,1%)	Friskola
MUNKEBÄCKSGYMNASIET	40	41	10 (24,4%)	Kommunal
PLUSGYMNASIET	42	42	15 (35,7%)	Friskola
POLHEMSGYMNASIET	57	62	15 (24,2%)	Kommunal
SHILERSKA	75	62	22 (35,5%)	Kommunal
SUMMA	1239	1072	360 (33,6%)	

⁵⁹ Enligt skolornas hemsida maj 2014.

Bilaga 2. Procentsiffror från diagrammen

Figur 2. Partisympatier hos lärare inom olika lärarfack 2010 (%)

	LÄRARFÖRBUNDET	LÄRARNAS RIKSFÖRBUND	ALLMÄNHETEN
V	7,9	8,5	4,7
S	23,9	19,7	19,1
MP	14,3	14,8	8,4
C	1,6	3,1	2,5
FP	4,0	9,5	4,0
KD	3,3	2,6	2,5
M	11,7	15,9	18,2
SD	1,4	1,2	3,8
BLANKT/RÖSTAR EJ	3,1	3,3	8
BORTFALL?	28,8	21,4	28,8

Figur 6. Partisympatier bland gymnasielärare i Gbg och allmänheten maj 2014 (%)

	GYMNASIELÄRARE I GBG MAJ 2014	DEMOSKOP I MAJ 2014	VÄST-SOM
V	22	8,7	8,8
S	13,1	32,2	24
MP	26,5	10,2	14,4
C	1,8	4,3	1,8
FP	13,1	6	6,9
KD	3,7	3,9	3,3
M	10,7	22,6	30,8
SD	0,9	8,2	6,3
ANNAT	8,2	4	3,9
ANTAL SVARANDE	328	1250	828

Bilaga 3. Mejl till gymnasielärare⁶⁰

Hej!

Jag heter Olof Yrlid och genomför inom ramen för min C-uppsats i samhällskunskap på Göteborgs universitet en undersökning om gymnasielärares politiska åsikter. Min handledare heter Erik Vestin.

Jag skulle vilja be att dig svara på en kort enkät med tjugotvå frågor. De flesta frågor är kryssfrågor och enkäten tar mellan fem och tio minuter att fylla i. Du kommer till enkäten via länken i detta mejl. Enkäten har skickats ut till samtliga gymnasielärare på de tjugo största skolorna i Göteborg (sammanlagt ca 900 lärare). Din mejladress hämtades från din skolas hemsida.

Undersökningen är fullständigt anonym, både vad gäller enskilda lärare och skolor. Genom ditt svar bidrar du till att undersökningen ger en korrekt bild av opinionen inom lärarkåren. Alla som deltagit i undersökningen ges möjlighet att få slutresultatet av undersökningen skickat till sig.

Tack på förhand!

Här under är länken till enkäten.

---

⁶⁰ Skickade ut två påminnelsemejl men de var i princip samma sorts mejl, tiden det tagit att göra enkäten hade minskat ner till i genomsnitt fem minuter.

Bilaga 4. Frågorna i enkäten

1. Tycker du det är bra att det införs en lärarlegitimation?

Mycket bra   Bra   Varken bra eller dåligt   Dåligt   Mycket dåligt

2. Tycker du det var bra att den svenska skolan kommunaliserades?

Mycket bra   Bra   Varken bra eller dåligt   Dåligt   Mycket dåligt

3. Vad tycker du om systemet med friskolor?

Mycket bra   Bra   Varken bra eller dåligt   Dåligt   Mycket dåligt

4. Vad tycker du om det fria skolvalet?

Mycket bra   Bra   Varken bra eller dåligt   Dåligt   Mycket dåligt

5. Vilket parti/er tycker du mest om idag?

Vänsterpartiet   Socialdemokraterna   Miljöpartiet   Centerpartiet   Folkpartiet   Kristdemokraterna   Moderaterna   Sverigedemokraterna   Annat parti

Riksdagsnivå	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Landstingsnivå	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunnivå	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Är du medlem i ett politiskt parti? I så fall vilket?

Ja   Nej

7. Har du något politiska uppdrag? (Styrelse, nämnd, kommunfullmäktige eller liknande)

Ja   Nej   Nej, men jag har haft

8. Röstar du på samma parti i riksdagsvalet som dina föräldrar?

Jag vet inte vad de röstar på	Ja, jag röstar likadant	Nej, vi röstar olika	Jag röstar som den ena av mina föräldrar	Annat <input type="text"/>
☐	☐	☐	☐	☐

9. Om eleverna frågar, berättar du för dem vilket parti du röstar på?

Ja	Nej
☐	☐

10. I lgr11 (läroplanen) står att elever inte ska påverkas ensidigt till förmån för den ena eller andra politiska åskådningen. Tycker du att Lgr11 i och med detta är tillräckligt tydlig med vad lärare får och inte får säga i skolsammanhang för sina elever?

Ja, Lgr 11 är tillräckligt tydlig	Nej, Lgr11 borde vara tydligare
☐	☐

11. Ibland hinner man som lärare inte med att ta upp allt. Har det någon gång hänt att du utlämnat politiskt laddade lärandemål som inte stämmer överens med dina åsikter?

Ja, det har hänt att jag utlämnat	Nej	I mina ämnen tas det inte upp politiska laddade mål som man kan utlämna
☐	☐	☐

12. Om du svarade ja på frågan, vad har du utlämnat?

13. Tycker du att politiska ungdomsförbund ska få dela ut material och värva medlemmar på din skola?

Ja, alla partier är välkomna	Alla riksdagspartier är välkomna	Alla partier som uppfyller grundläggande demokratiska värderingar	Inga partier
☐	☐	☐	☐

14. Tror du något parti eller partier är överrepresenterat bland gymnasielärare?

- Inget parti är överrepresenterat
- Vänsterpartiet
- Socialdemokraterna
- Miljöpartiet
- Centerpartiet
- Folkpartiet
- Kristdemokraterna
- Moderaterna
- Sverigedemokraterna
- Annat parti

15. Tror du något parti eller partier är underrepresenterat bland gymnasielärare?

- Inget parti är underrepresenterat
- Vänsterpartiet
- Socialdemokraterna
- Miljöpartiet
- Centerpartiet
- Folkpartiet
- Kristdemokraterna
- Moderaterna
- Sverigedemokraterna
- Annat parti

16. Hade du velat ha en större diskussion med dina lärarkollegor om vad man får och inte får säga politiskt som lärare?

Ja, ämnet är relevant och diskuteras för sällan

Nej, vi diskuterar redan saken tillräcklig

Nej, eftersom ämnet inte är så intressant

17. Är du kvinna eller man?

Kvinna

Man

18. Vilka ämnen undervisar du i?

19. Vilket år är du född?

20. Hur många år har du arbetat som lärare?

21. Hur ser huvudmannaskapet ut på din skola?

Kommunal skola

Friskola, koncern

Friskola, stiftelse

Friskola, kooperativ

22. Om du skulle beskriva det hem du växte upp i, vilket alternativ stämmer då bäst?

Arbetarhem

Jordbrukarhem

Tjänstemannahem

Högre tjänstemannahem

Företagarhem

Övrigt

Tack för dina svar! Har du synpunkter på enkäten får du gärna skriva ner de här:

Jag vill ha reda på resultatet från den här undersökningen.

Ja, min mejladdress är:

Nej